

Kvibergs ängar - gestaltningsprogram

april 2015

Medverkande

Följande personer har medverkat till att ta fram gestaltningsprogrammet:

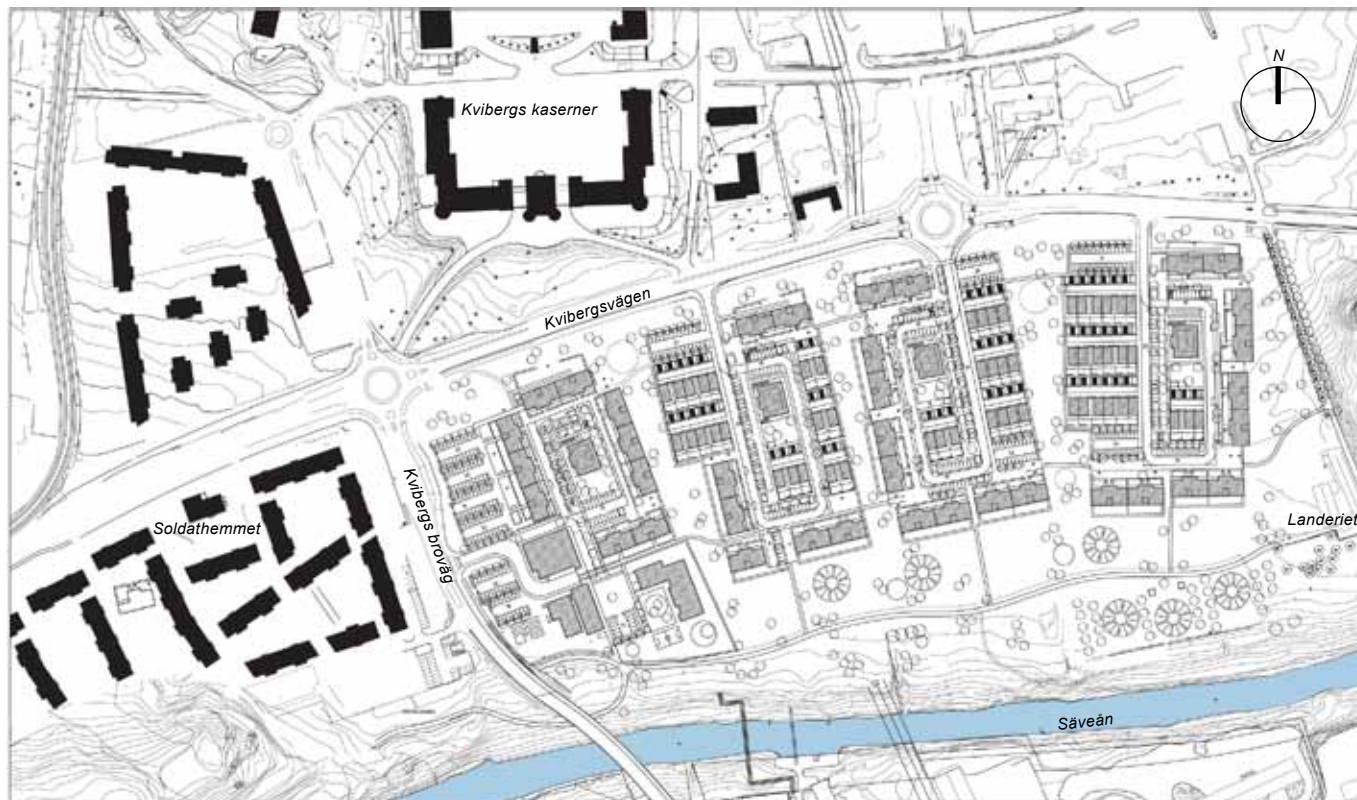
Christer Persson	<i>Stadsbyggnadskontoret</i>
Magnus Uhrberg	<i>Fastighetskontoret</i>
Anna Berlin	<i>Trafikkontoret</i>
Jonas Bergqvist	<i>Trafikkontoret</i>
Henrik Rönqvist	<i>ÅF konsult</i>
Lennart Rohman	<i>Kvibergsstaden</i>
Henrik Sjölin	<i>JM</i>
Karolina Olsson	<i>Skanska Nya Hem</i>
Therese Lundh	<i>PEAB</i>
Petra Ekström	<i>Landskapsgruppen</i>
Martin Clase	<i>Erséus arkitekter</i>
Andrea Hulting Gustafson	<i>Erséus arkitekter (visionsbilder)</i>
Magnus Perlitz	<i>Erséus arkitekter</i>

Baserat på samrådshandlingar framtagna av Erséus arkitekter och 02landskap.

ERSÉUS ARKITEKTER AB

Bakgrund	4
Omgivning	4
Övergripande planidé	5
Enklaverna	5
Gröna kilar	5
Säveån	5
Bebyggelsen	6
Gestaltungsprinciper	8
Övergripande gestaltungsprinciper	8
Material och kulörer	8
Tak	10
Burspråk/takkupor/uppbyggnader	12
Komplementbyggnader	13
Avskärmningar kring uteplatser	13
Verksamheter	14
Handel	14
Förskola	14
Platser	15
Gator	16
Allégatan	16
Lokalgatan	16
Gränderna	16
Gångstråk och smitvägar	17
Parkering / infarter	17
Belysning	17
Skyltning	17
Cykelplatser	18
Bullerskärmar	18
Grönstruktur	18
Enklaverna - grönstruktur och markmaterial	18
Gröna kilar - planteringar och material	19
Odlingslotter och ytan söder om enklaverna	19

Kvibergsområdet

Bakgrund

Området kring Kvibergs kaserner består av öppna grönytor som tidigare användes som övningsområde för regementet. Dessa ytor omvandlas nu successivt till bostadsområden. Kvibergs ängar utgör områdets östra del - omedelbart söder om kasernens huvudbyggnad.

År 2004 genomförde fastighetsägarna för Kvibergs ängar, Skanska, JM och fastighetskontoret tillsammans med stadsbyggnadskontoret ett parallellt uppdrag för att studera utformningen av området. Det danska arkitektkontoret

Vandkunstens förslag valdes att ligga till grund för det fortsatta arbetet. Efter en bearbetning lades arbetet på is och återupptogs först hösten 2008.

En utveckling har skett av förslaget med hänsyn till fördjupade kunskaper om buller, geoteknik, samt en ny trafiklösning för området. Antalet bostäder har ökat från 400 till ca 550. Inom ramen för ursprungsförslagets bärande idé har dessa yttre faktorer hanterats på ett sådant sätt att en ny tydlig helhet uppnåtts med en mer stadsmässig karaktär. Bearbetningen har gjorts av Erséus arkitekter i samarbete med Landskapsgruppen.

Omgivning

Kvibergs kaserner

Kvibergs kaserner dominerar området med sin slottslika huvudbyggnad högt belägen som bildar blickfång från Kvibergsvägen och Kvibergs broväg.

Övrig omgivande bebyggelse

Väster om Kvibergs broväg uppförs ett bostadsområde med hus i fem våningar. Här ligger även det gamla "soldathemmet".

I öster gränsar planområdet till den småskaliga bebyggelsen i Utby - i huvudsak bestående av enfamiljshus.

Söder om Sävån ligger Sävsnäs kraftvärmeverk.

Landeriet / Sävån

Landeriet i områdets sydöstra hörn bildar en egen liten oas. En allé förbinder landeriet med Kvibergsvägen. Landeriet och allén utgör en kulturhistoriskt intressant miljö.

Vandkunstens plan för området

Övergripande planidé

Enklaverna

Fyra bebyggelseenklaver åtskilda av gröna kilar bildar tillsammans Kvibergs ängar. Varje enklav består av en blandning av radhus och flerbostadshus samlade kring en allégata som avslutas i norr och söder av omslutande platsbildningar. I enklavens mitt finns en grön mindre plats. Längst i väster är en förskola placerad tillsammans med två byggnader för handel. Även om de fyra enklaverna är uppbyggda med en gemensam grundstruktur är varje enklav unik. På detta sätt skapas ett "tema med variation".

Med varierade hushöjder knyter den nya bebyggelsen an till såväl den låga bebyggelsen i Utby som den tyngre bebyggelsen väster om Kvibergs broväg.

Enklaverna är huvudsakligen orienterade i nord- /sydlig riktning med en viss riktningsförändring sinsemellan för att anpassa till anslutande vägar. Dessa små riktningsförändringar

Gångvägar i norr och söder binder samman enklaverna via platser.

skapar även en dynamik mellan delarna och gör dem till egna "individer".

Gröna kilar

Områdets gröna kilar är idémässigt det gröna, öppna landskapet som sluttar norrifrån ner mot Säveån. Mellan kilarna placeras de fyra enklaverna och en rytm skapas mellan det byggda,

Bebyggelse med olika skala bildar tillsammans en helhet.

Gul - radhus
Blå - flerbostadshus
Rosa - punkthus

trängre och de öppna ängsytor. Kilarnas karaktär av öppna ängsytor med fritt placerade träd ska vara genomgående för hela området. Gränsen mellan enklaver och grönkilar mot väster planteras med enhetliga häckar.

Säveån

Längs Säveån finns en befintlig grusad gångstig som förlängs både österut och västerut. Gång-

Kvibergs kaserner

Landeriet

Säveån

stigen utgör gräns mellan ängsmarken norrut och zonen ner mot ån med befintlig naturmark. Karaktären av naturligt uppvuxen vegetation skall bevaras med sitt bestånd av växter pil, al, ask och alm.

I den östra delen finns en befintlig platå som blir ett fint läge för odlingslotter och rader av fruktträd. Temat med rundlar kommer igen i odlingslotternas indelning.

Den gröna zonen mellan den föreslagna bebyggelsen och Sävån blir viktig för rekreation.

Bebyggelsen

Varje enklav har en mix av radhus och flerbostadshus i olika former. Detta ger ett utbud av bostäder för människor med olika behov och i livets olika skeden. Mötet mellan de låga radhusen, inbäddade i grönskande trädgårdar, och flerbostadshusens mer stadsmässiga karaktär ger området dess särskilda prägel. Husen är placerade för att ge goda solförhållanden för såväl bostäder som utemiljö.

Ett punkthus i varje enklav bildar accenter längs Kvibergsvägen. Punkthuset längst i väster är i 4 våningar för att inte konkurrera med vyn mot den mäktiga kasernbyggnaden från Kvibergs broväg (se fig 2.). Övriga punkthus är i 6 våningar med ett enstaka fall i 8 våningar (se illustrationsplan s. 7).

Längs Allégatan placeras radhusens gavlar i gatulivet för att förstärka gaturummet.

Gångvägar förbinder enklavernas platsbildningar med varandra.

Fig 1: Enklaven längst i öster 1 juni kl 15.

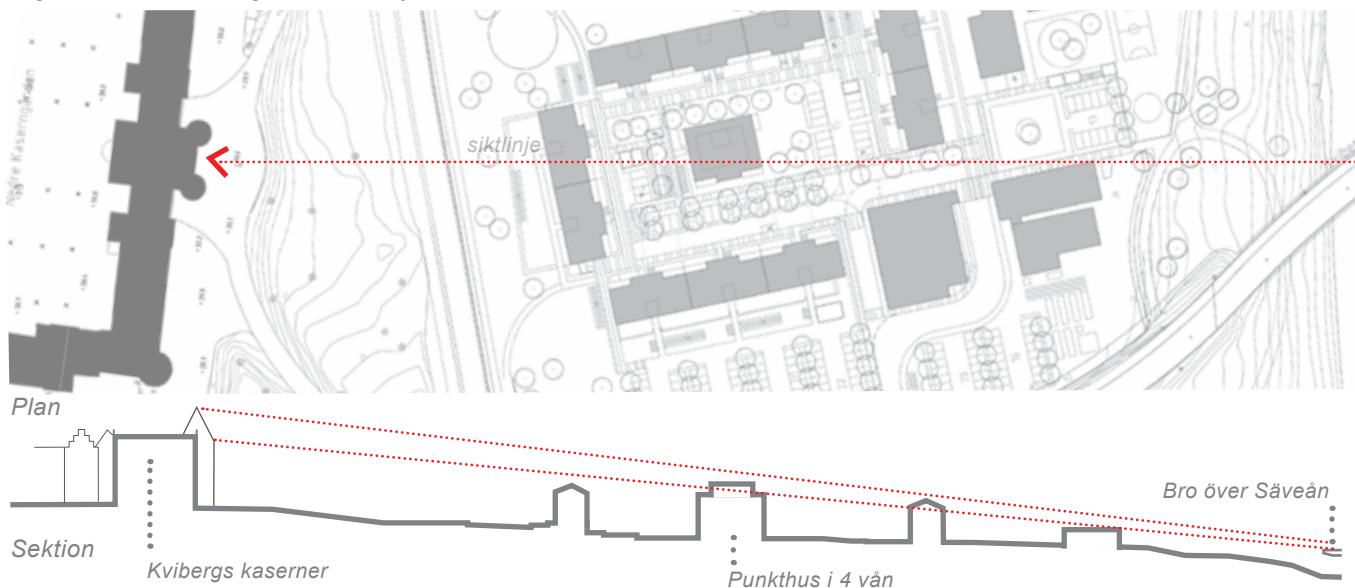
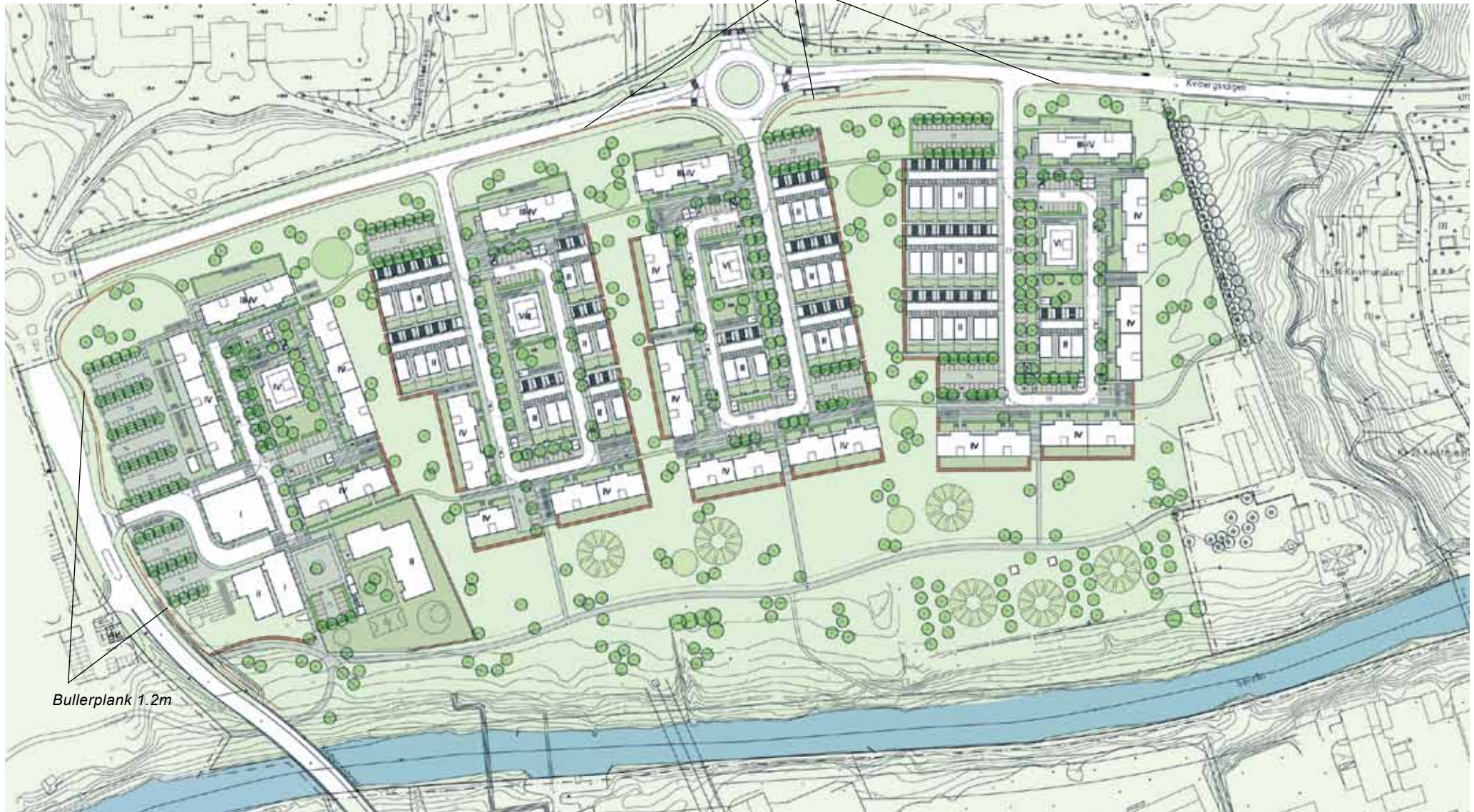

Fig 2: Siktlinje från bron över Sävån mot Kasernbyggnaden.

Bullerplank 0.8-1.2m

Bullerplank 1.2m

Kvibergs ängar - Illustrationsplan

Principsektion genom enklav från norr till söder

Allégatan.

Radhusen kan i vissa lägen ersättas av kedjehus.

Vy längs Kvibergsvägen.

Gestaltungsprinciper

Övergripande gestaltungsprinciper

Områdets gestaltning tar sin utgångspunkt i omgivningen. Den låga skalan på bebyggelsen i Utby tas upp i radhusen och kombineras med flerbostadshus i fyra våningar som kopplar till den mäktiga kasernbyggnaden och den nya bebyggelsen väster om Kvibergs broväg. På samma sätt utgör omgivningen referens för både material och kulörer.

Allégatan med sina generösa mått och gröna karaktär utgör ett samlande rum i enklaven. Husen utmed allégatan placeras i gatuliv för att bilda väggar i gaturummet.

Det är viktigt att de fyra enklaverna hålls ihop gestaltungsmissigt och att området som helhet får en egen karaktär. Mindre variationer enklaverna emellan berikar och är bra för orienterbarheten och för känslan av ett "eget" område.

Material och kulörer

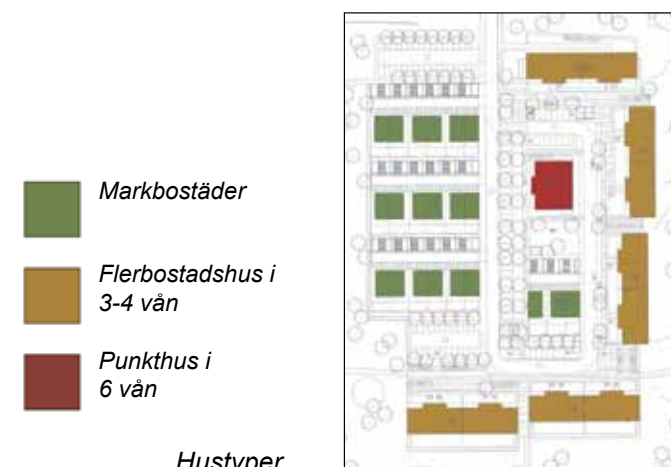
Den lägre bebyggelsen kan utformas antingen i tegel eller i ett "lättare" fasadmaterial, exempelvis trä eller fasadskivor. Materialen kan skilja sig enklaver emellan. Husen har en dämpad kulör i jordfärgsregistret (se figur s. 9).

Flerbostadshusen i fyra våningar har en "utsida" i rödbrunt tegel - eller med motsvarande tyngd och detaljering - som både vad gäller material och kulör kopplar till kasernbyggnaden tvärs över gatan. Husen ned mot ån och grönkilarna har en sockelvåning i tegel eller motvarande, men är i övrigt i ett lättare material i jordfärgsregistret. In mot enklaven har flerbostadshusen ljusa fasader i lättare material.

Komplementbyggnader, som carports, sophus och förråd utförs med samma kulör som den lägre bebyggelsen. Transformatorstation utfor-

mas enligt samma princip som komplementbyggnader och förses med växtspalje.

Förskolan och byggnaderna för handel följer den låga bebyggelsen vad gäller kulör och material. Handelshuset har en sockelvåning i tegel för att harmoniera med bostadsbebyggelsen.

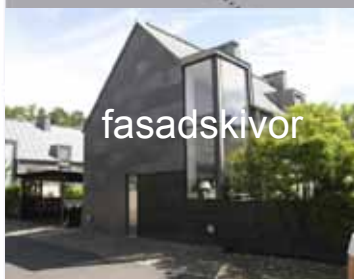

Fasader - material och kulörer

- Fasader i rödbrunt tegel eller med motsvarande tyngd och detaljerings.
- Sockelvåning i rödbrunt tegel eller med motsvarande tyngd och detaljerings.
- Fasader i antingen tegel eller "lätta" material ex träpanel eller skivmaterial i jordfärger.
- Husens gavlar placeras i gatuliv längs Allégatan.

Exempel på färgskala för fasader

Tak

Den historiska bebyggelsen har resta tak, så att takmaterialen syns tydligt. Kasernbyggnaden med sitt mäktiga plåtklädda tak, tillsammans med Landeriet med sitt tak i vackert lertegel är karaktärsskapande i området.

Taken på den nya bebyggelsen utförs med 30 graders lutning för att ge husen en resning och bygger samtidigt vidare på traditionen i området. Med denna takvinkel skapas utrymme för teknik, förråd alternativt någon mindre lägenhet i flerbostadshusen. Punkthuset skiljer ut sig med ett låglutande tak. Teknikutrymmen får skjuta upp ovan taknock på punkthuset, med ett indrag på 3m från fasadliv. För småhusen gäller antingen 30 graders lutning eller högst 8 grader.

Vid 30 graders lutning blir takens utseende viktigt för karaktären i området. Taken utförs då tegelröda alternativt i ljusgrå slät plåt.

Flerbostadshusen mot Kvibergsvägen.

De ljusa fasaderna mot platsen reflekterar ned ljuset.

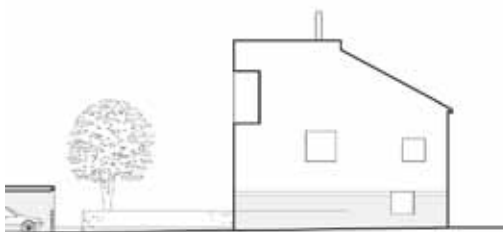
Längdsnitt genom enklav.

1.

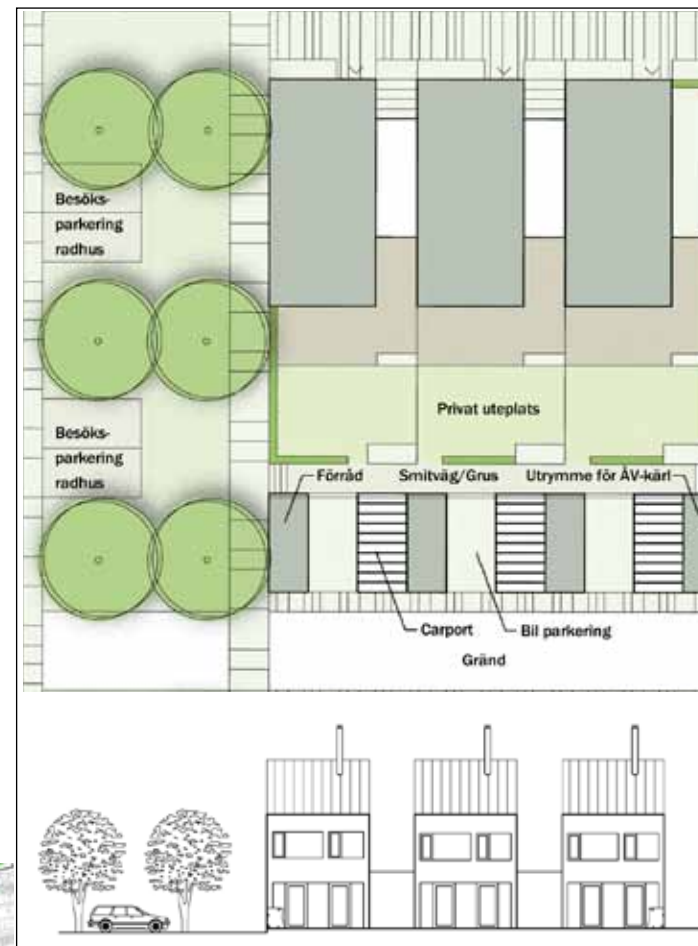
2.

3.

4.

5.

1. Exempel på tydligt möte mellan bebyggelse och grönska (enklav-grönkilar).
2. Avslutande radhus med uppbyggnad. (Raus Vång)
3. Gavel mot allégatan med uppbyggnad.
4. Princip för placering av takkupor.
5. Utsnitt radhus. Plan och elevation.

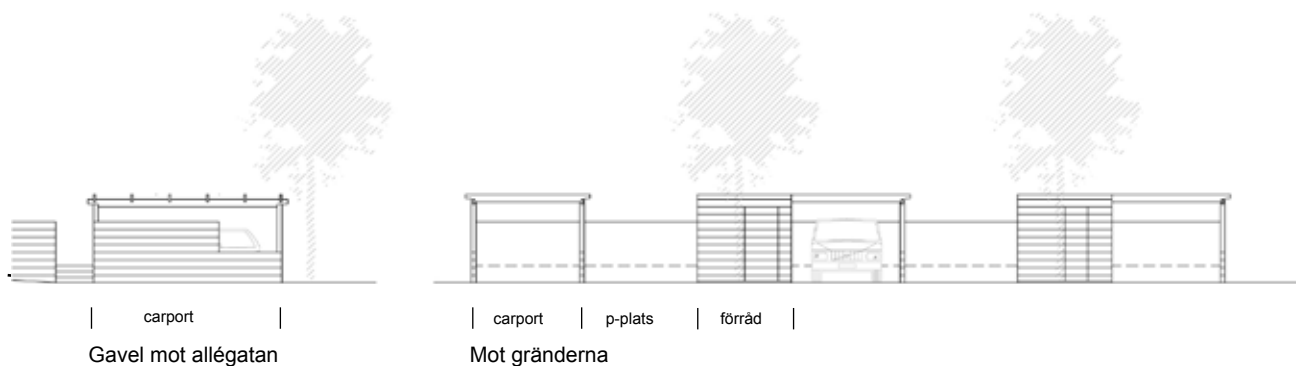
Allégatan

Burspråk / takkupor / uppbyggnader

Husen kan förses med burspråk (max 1m djupa och 2,5m breda). Takkupor får uppföras med en total bredd motsvarande en fjärdedel av husets längd. Burspråk och takkupor skall utföras enskilt för varje hus och inte kopplas ihop med grannhusets. (Placering av takkupor se figur 4 s. 11)

Längs Allégatan får gavelradhusen ha en uppskjutande del i 3 våningar motsvarande halva husets djup.

Burspråk och takkupor utformas enhetligt för varje bebyggelsegrupp.

Carports, öppna p-platser och förråd

Komplementbyggnader

Till varje radhus hör en carport, ett förråd och en öppen parkeringsplats. Dessa ligger utmed grändernas norra sida. För att skapa en varierad upplevelse utmed gränden är det viktigt att undvika ett sammanhängande tak längs hela gränden. Förråd, soprum och liknande placeras med fördel mot allégatan för att förstärka gatuummet. Öppna parkeringsplatser undviks i detta läge.

Mindre byggnader för cykelförvaring kan uppföras i området som komplement till förvaring inomhus.

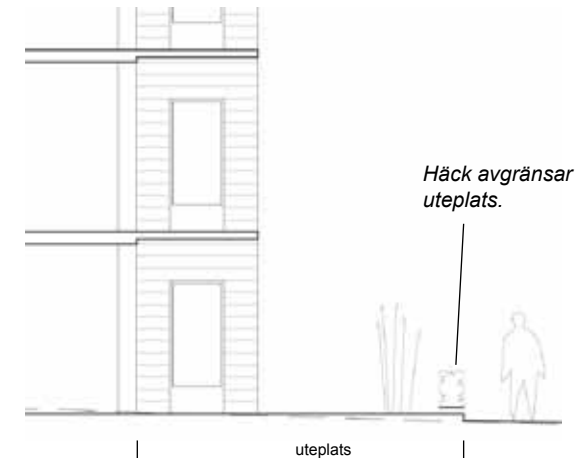
Förråd, carports och övriga komplementbyggnader (ex byggnader för teknik) utförs i samklang med övrig bebyggelse både material- och kulör-

mässigt. För att skapa en variation och småskalighet i området byggs inte komplementbyggnader ihop i större enheter.

Avskärmningar kring uteplatser, trädgårdar, p-platser mm

Uteplatser och trädgårdar avgränsas med enhetligt utformade låga häckar.

Parkeringsytorna i västra delen av området, för handel och för boende, bör avskärmas med låga murar eller häckar. Detta är en av områdets entréer och avskärmning är viktig för att mildra intrycket av stora hårdgjorda parkeringsytor. Även trädplanteringar är viktiga för att skapa en attraktiv entré. Trygghet och sikt måste samtidigt beaktas.

Uteplatser för flerbostadshusen.

Komplementbyggnader (inkl skärmtak för cyklar) utformas enhetligt och med koppling till övrig bebyggelse. (Viken)

Avskärmande häckar med enhetlig färg och form. Den för enklaverna sammanhållande häcken definierar även grönkilarna genom sin avvikande färg.

Verksamheter

Olika verksamheter är samlade kring den södra platsen längst i väster. Här finns en förskola, en matbutik och annan handel, kanske en handels-trädgård eller blomsterhandel. Entréer till verksamheterna ger ett liv till denna del av området.

Handel

En matbutik utgör entrébyggnad till området västerifrån. Med sitt framskjutna läge och sin relativt stora volym skiljer den ut sig från den övriga bebyggelsen i området. Det är även den mest publika byggnaden i området, som kommer att dra till sig besökare från andra områden.

Skyltning till handeln placeras på fasad för att inte hindra vyn från Kvibergs Broväg mot kasernebyggnaden. Inlastning till butikerna skall vara avskärmd eller inbyggd.

Byggnader för handel inordnar sig i den övergripande gestaltningsidén för området vad gäller material och kulör.

Förskola

Placeringen vid den södra platsen gör att det är lätt att komma till för att lämna och hämta barnen samtidigt som det finns utrymme för transporter till förskolan.

Förskolan inordnar sig material- och kulörmässigt i den övergripande gestaltningsidén för området.

Bullerskärm i förskolans tomtgräns utförs delvis genomskiktig för att undvika att gården upplevs alltför sluten.

Th: Butiken glasas upp vid entrén för att skapa ett välkomnande uttryck.

Längst th: Matbutiken glasas upp mot väster (heldragen linje.) Mot övriga sidor, framför allt mot bostäderna, ger enstaka generösa fönsteröppningar en känsla av öppenhet (streckad linje)

Nedan: Handel och förskola ligger samlade i den västra enklavens södra del.

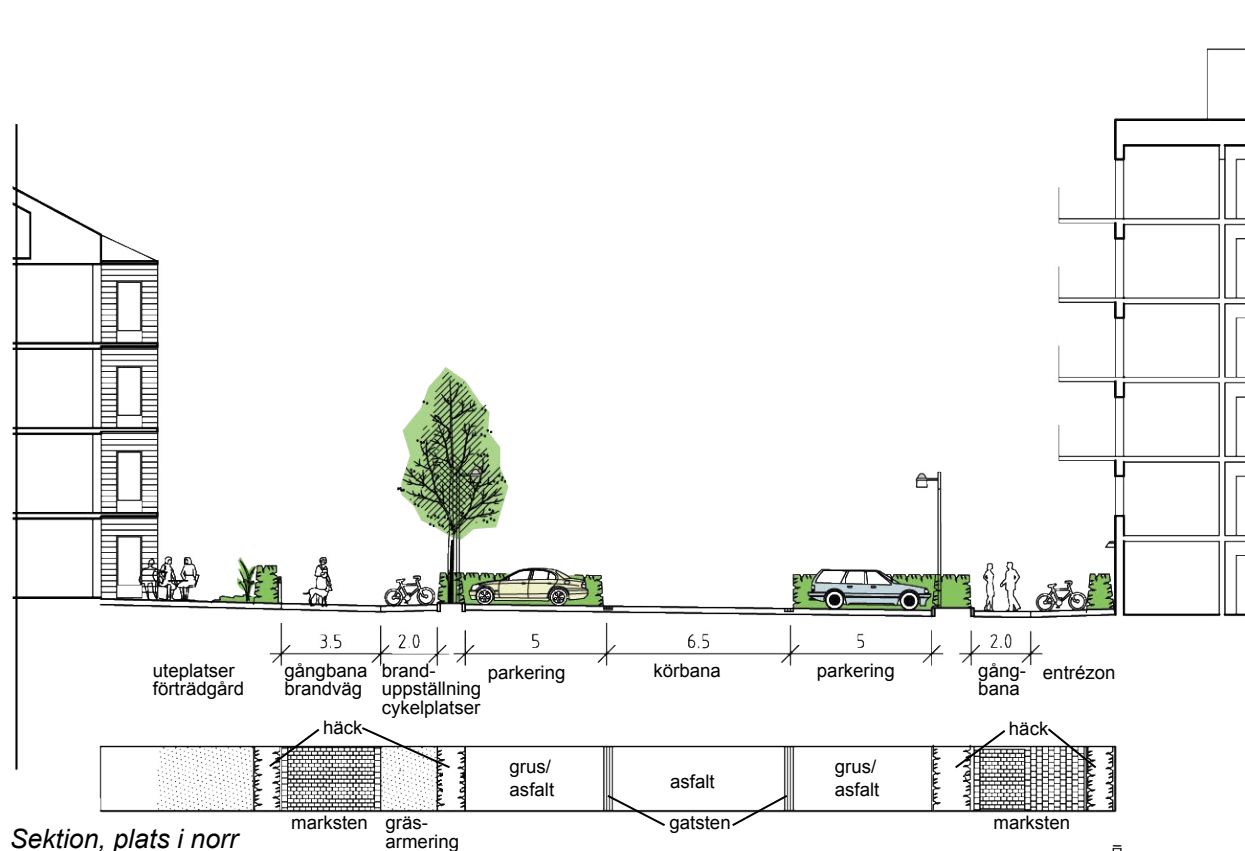
Platser

Två gångstråk löper genom området i öst-västlig riktning. Ett stråk i norr och ett i söder. Där stråken korsar enklaavarna bildas öppna platser. Platserna kan utnyttjas för samvaro då flerbostadshusens egna ytor är små. Där ryms parkering, återvinningshus, cykelgarage, branduppställning och flera mindre rum som kan möbleras.

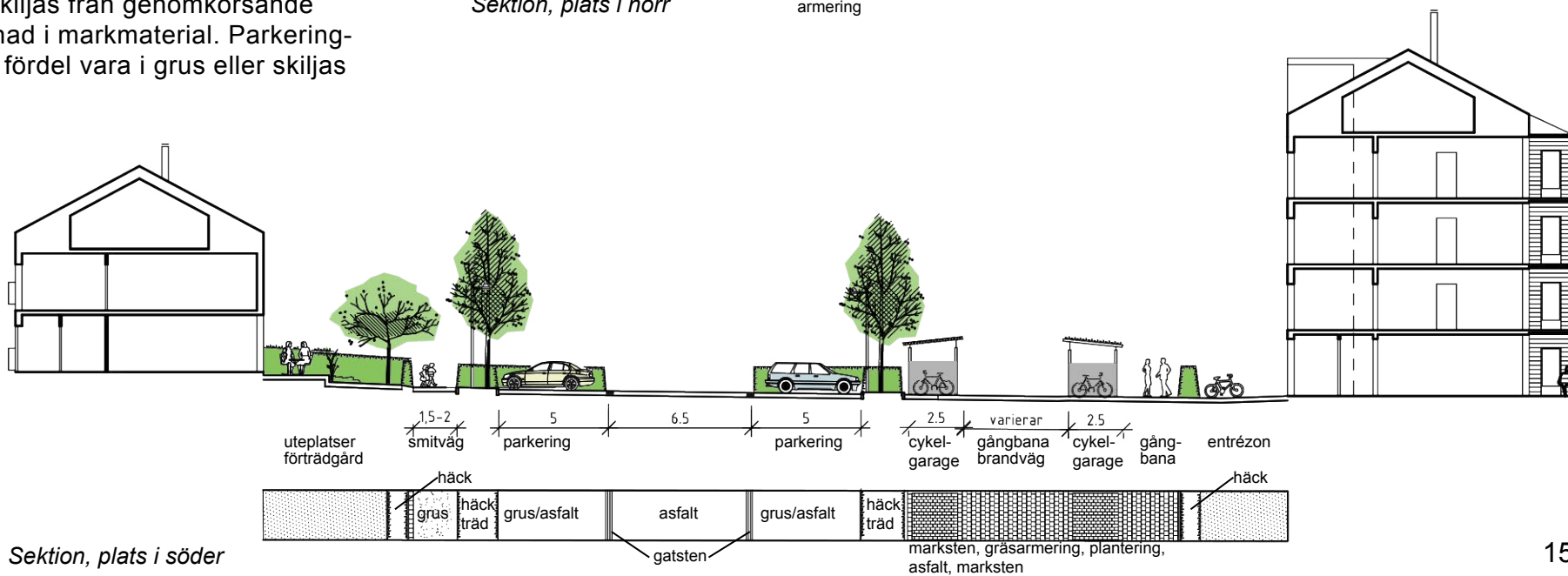
Platserna ramas in av flerbostadshus i 4 våningar och av radhus. Ett punkthus markerar den norra platsen och blir samtidigt ett landmärke. Körytans asfalterade stråk bryts av med exempelvis marksten.

I mitten av enklaavarna finns plats för en grön yta där varje enklaav kan ha en egen lekplats eller park.

De större parkeringsanläggningarna på platserna omgärdas av häckar och smalkroniga träd. Parkeringen bör skiljas från genomkorsande gator genom skillnad i markmaterial. Parkingsrutorna kan med fördel vara i grus eller skiljas av med marksten.

Sektion, plats i norr

Sektion, plats i söder

Gator

Allégatan

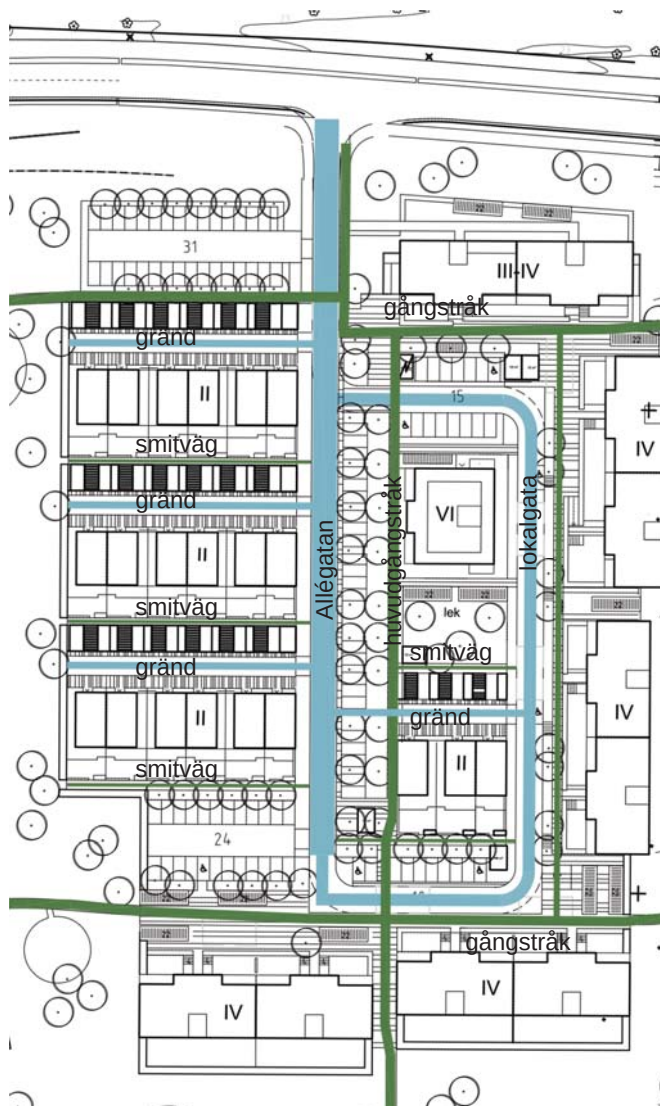
Allégatan är enklavens ryggrad och ett långsträckt gemensamt rum. Träden står i gräs och grusytor som delar in parkeringsplatserna i korta avsnitt. Parkeringen skiljs från gatan med en markstensyta som bildar lågpunkt för vattenavrinning. Innanför träden, på den soliga sidan löper enklavens huvudgångstråk i nord-sydlig riktning.

Lokalgatan

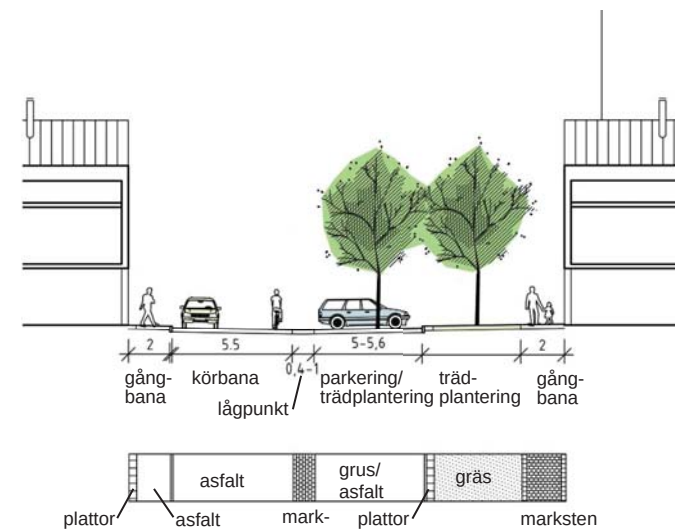
Lokalgatan löper parallellt med Allégatan. Gatan skiljs från gångbanan på östra sida med en längsgående yta av grus eller marksten med trädplantering och cykelplatser. Utmed gatans östra sidan skall finnas möjlighet för P-platser för angöring och tillgänglighet samt plats för branduppställning. I enklav tre är gatorna spegelvända.

Gränderna

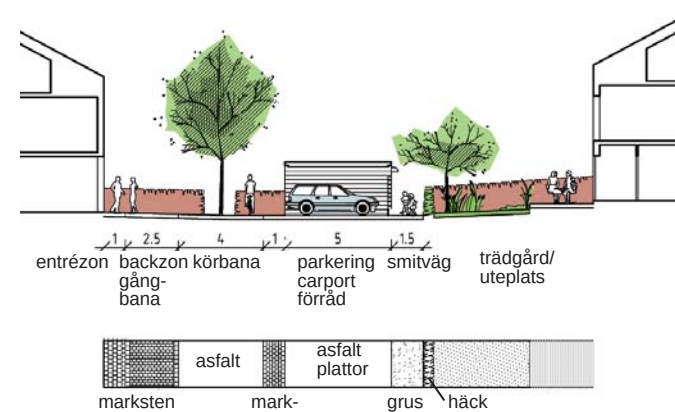
Gränderna underordnar sig allégatan, och lokalgatan i skala, belysning, närhet och stämning. Gatan avslutas mot grönkilarna med ett större träd som bildar fond till gränden.

Gator och gångstråk

Sektion, Allégatan

Vy, Gränd mot grönkil

Gångstråk och smitvägar

Gångvägar förbinder den norra respektive södra platsen i varje enklav. Gångvägar löper även i öst-västlig riktning. På detta sätt kopplas alla enklaver till varandra och alla bostäder får en gångförbindelse till kollektivtrafik, Säveåns grönområde, förskola och handel.

Mellan carport/förråds-längorna och de privata radhusträdgårdarna finns smitvägar i grus. Från varje liten trädgård kan man nå ut i denna neutrala passage.

Parkering/infarter

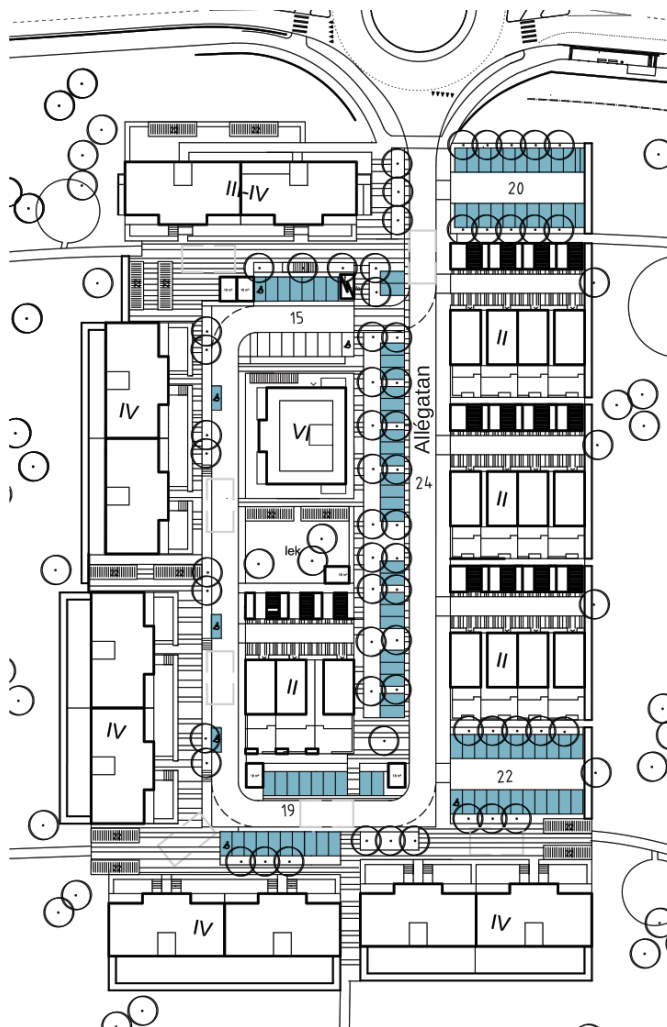
Boendeparkering och gästparkeringar för flerbostadshusen finns vid enklavernas entréer, utmed Allégatan och i områdets södra del. P-platserna skall fördelas så att onödig trafik förhindras.

För radhus/parhus längs gränderna finns parkering i carport samt en öppen plats per hus. Gästparkering för radhusen placeras centralt på Allégatan.

För den västra enklaven finns även boendeparkeringsplatser och gästparkering mot hörnet Brovägen/Kvibergsvägen.

Parkering för handel finns i väster mot Brovägen. I direkt anslutning till förskolan finns platser för hämtning och lämning.

Enklaven längst i väster har sin infart från Brovägen. Övriga enklaver har sina infarter från Kvibergsvägen.

Parkering exempel

Vid infarterna finns större parkeringsytor. I och med att dessa utgör en del av entrén till enklaverna är det viktigt att de utformas så att de ger ett grönt intryck och att de omgärdas av en häck och trädplanteras.

Belysning

Gatornas belysning skall i första hand stödja gång- och cykeltrafikanter, men också den lokala biltrafiken. Gatan skall upplevas väl belyst och trygg. Stolpbelysning med enkel-, eller dubbelmontage placeras i linje med mittersta trädraden. Komplement av låg belysning längs gångbanorna, som pollare, ger en variation i ljussättningen.

Längs gränderna integreras belysningen i husfasaderna och i förrådsfasaderna. En trygg och ombonad belysning skall eftersträvas och stolparmaturer bör undvikas i gränderna.

Gångstigen längs Säveån och gångstråket som leder genom enklaverna i väst-östlig riktning skall kunna nyttjas kvällstid och vara trygga passager genom området. Belysningen skall planeras med hänsyn till intilliggande bostäder för att undvika bländning.

Skyltning

I området som helhet är det önskvärt att skyltning sker på fasad i största möjliga utsträckning och utformas med hänsyn till den småskaliga och ombonade karaktär som eftersträvas.

För att inte störa vyn mot de mäktiga kasernbyggnaderna från Brovägen är det extra viktigt att matbutikens skyltning placeras på fasaden och inte som fristående skyltar på pelare.

Numrerade skyltar vid parkeringsplatserna i Allégatan placeras på kantsten eller på låga smidesräcken av målat stål.

Cykelplatser

Cyklar förvaras i källare eller alternativt i fristående cykelgarage. Cykelgarage i lagom stora enheter placeras inom enklaverna i närheten av flerbostadshusen. Det ska även finnas plats för fastlåsning av cyklar i närheten av varje entré.

Radhusen förväntas ha cyklar på den egna tomten eller i förrådsbyggnaden.

Bullerskärmar

Bullerskärmar behövs utmed Kvibergsvägen och Kvibergs Broväg. De skall vara av samma utförande som väster om Kvibergs Broväg. De ska täckas av klätterväxter och bilda gröna väggar.

Mot förskolan skall en eventuell bullerskärm vara delvis genomskinlig så att barnen kan se ut.

Grönstruktur

Enklaverna-grönstruktur och markmaterial

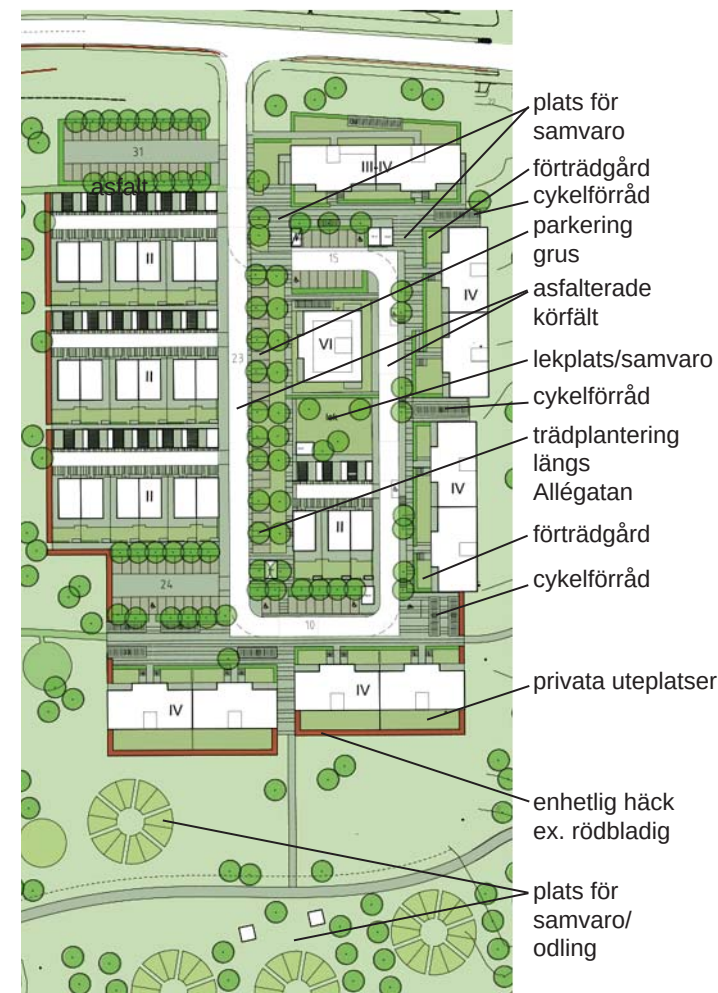
För att ge en varierad karaktär till platser och gator i enklaverna används olika träd. I Allégatan planteras träd med kraftfull karaktär. Båda raderna i dubbelallén skall vara av samma art. Bilar ska parkera under träden och därför bör de helst inte bära fågellockande bär eller ha klibbiga, eller på annat sätt besvärande frukter. Exempel kan vara arter och sorter av lönn, körsbär eller hästkastanj i storleksklass 12-15m. Vid val av större sorter bör de vara lämpliga för beskärning.

Lokalgatans trädrad bör vara av enhetlig sort, med luftig krona. Platsernas träd ska vara av karaktärsfulla och gärna blommande arter.

Gatorna har en körbana av asfalt. Parkeringar skall ha en yta av grus eller asfalt. Det är viktigt att inte asfaltsytor blir för stora. För att undvika det avgränsas körytor och parkeringar med marksten eller plattor mot anslutande asfaltsytor. Detta är inte lika viktigt om parkeringen är av grus. P-platser i allén läggs med fördel i grus för att hela miljön skall upplevas mjuk.

I de häckomsluta P-platserna i enklavernas nordvästra och syd-östra del kan ha asfaltsbeläggning och linjemålning.

Platserna och huvudgångstråken beläggs med avvikande material, exempelvis marksten, plattor eller natursten. Asfalt kan användas men då med marksten som inramning och gränser.

Enklaverna-grönstruktur

Gröna kilar-planteringar och material

Trädplanteringarna i de gröna kilarna har en annan karaktär än i enklaverna. De kan med fördel vara flerstammiga och friväxande träd av varierande sort.

Marken i grönkilarna består av högre ängsgräs som slås två gånger per säsong. Ett antal rundlar med klippt gräs för picknick och lek blir komplement till det mer vildvuxna. För att underlätta skötseln och bibehålla gränsen mellan äng och klippta rundlar, sätts några rader marksten i gränsen.

Gränsen mellan enklav och grönkil planteras med enhetliga häckar.

ex. Rödbladi häckar

Gröna kilar

Odlingslotter och ytan söder om enklaverna

I den sydöstra delen av området finns en befintlig platå där det blir ett fint läge för odlingslotter. Temat med rundlar kommer igen i odlingslotternas indelning. Rader av fruktträd ramar in odlingslotterna. Ängskaraktären följer med ner på denna delen och grusade gångar leder fram till och runt om lotterna.

Söder om enklaverna löper en gångväg i öst-västlig riktning. Denna gångväg ligger på allmän plats och binder ihop gångstråken vidare längs Sävån. På grund av geotekniska förhållanden kommer marken mellan enklaver och Sävån att schaktas bort och höjdförhållandena ändras. Nya träd skall planteras med liknande karaktär som väster om Kvibergs Broväg. Gångvägen får en svagt böljande sträckning och beläggs med grus. Strandbrinken närmast ån skall bevaras i nuvarande vegetationstäta skick.

Referensbild odlingslotter
(Lilla Änggården)